

Getij Grevelingen

Herstel van het estuarien karakter van een afgedamde zeearm

Foto: Dagmar van Nieuwpoort

Verhaal van het gebied

In 1971 werd de Grevelingen afgesloten van de Noordzee door de Brouwersdam. Een belangrijke mijlpaal voor de Deltawerken. Daarmee is de waterveiligheid en de bereikbaarheid van het gebied geborgd. De Grevelingen ontwikkelde zich als een belangrijk natuurgebied, aantrekkelijk voor recreatie en duiksport, en van belang voor visserij op schaal- en schelpdieren. Met het verdwijnen van eb en vloed werd het water uit de diepere delen niet meer gemengd met het water uit de bovenste lagen. Zo ontstond in de diepere delen een tekort aan zuurstof. Dat heeft geleid tot 'dode bodems' waar de leefcondities voor bodemdieren, belangrijke schakels in de voedselketen, slecht zijn. Dat maakt het ecosysteem kwetsbaar.

Getij Grevelingen: wat gaat er gebeuren?

Rijk en regio willen de ecologische waterkwaliteit in de Grevelingen verbeteren door herstel van (gedempt) getij. Door de bouw van een doorlaatmiddel in de Brouwersdam kan bij vloed zeewater naar binnen stromen dat bij eb de Grevelingen weer verlaat. Dat zorgt voor de aanvoer van zuurstofrijk water en voedingsstoffen. Tegelijkertijd zorgt het getij voor een betere menging van de diepere (zuurstofarme) en ondiepe (zuurstofrijke) delen. Het herstel van getij werkt ook door op de oevers en de natuur op de oevers. Door maatregelen te nemen, blijven de doelen voor Natura 2000 binnen bereik. Ook zijn aanpassingen nodig aan jachthavens en voorzieningen voor de recreatie.

Programmatische Aanpak Grote Wateren

Schoon en gezond water is van levensbelang voor mensen, dieren en planten. Waterstaatkundige ingrepen maakten Nederland veilig en welvarend. Dijken, dammen en inpolderingen hebben echter ook een keerzijde. De natuurlijke stroming van het water is veranderd en op veel plekken zijn geleidelijke overgangen van land naar water en van zoetwater naar zoutwater verdwenen. Hierdoor missen planten en dieren geschikt leefgebied en zijn hun migratieroutes geblokkeerd. Ook gebruik door bijvoorbeeld recreatie, scheepvaart en visserij, heeft gezorgd voor verstoring van het natuurlijke systeem.

In de Programmatische Aanpak Grote Wateren werken Rijk, regio en maatschappelijke organisaties aan toekomstbestendige grote wateren. Hierbij gaat hoogwaardige natuur samen met een krachtige economie. Getij Grevelingen is één van de projecten.

Foto: Artist impression Getij Grevelingen

Wat levert het op?

Het terugbrengen van getij is goed nieuws voor de natuur en de ecologische waterkwaliteit in de Grevelingen. Getij zorgt voor verversing en aanvoer van voedingsstoffen. Dit geeft een impuls aan de kreeften, krabben, schelpdieren en wormen in de Grevelingen. Zij zijn op hun beurt een belangrijke voedselbron voor vissen en vogels. Zo ontstaat een krachtig en robuust ecosysteem. Dat is weer belangrijk voor de regionale economie: recreatie, toerisme en visserij. Onderzocht wordt of het mogelijk is om in het doorlaatmiddel pompen of turbines te plaatsen die duurzame energie leveren. Door deze zo te ontwerpen dat ze bij vloed energie opwekken en bij eb het water kunnen terugpompen, kunnen we langer de effecten van zeespiegelstijging opvangen. Als geen pompen worden ingezet, is het op termijn nodig het waterpeil of de getijslag aan te passen.

Werk in uitvoering

Voor het project Getij Grevelingen werken het Rijk, de provincies Zeeland en Zuid-Holland, de gemeenten Goeree-Overflakkee en Schouwen-Duiveland en Staatsbosbeheer samen. Het werkverband onderzoekt verschillende varianten voor het doorlaatmiddel. De verkenning is eind 2019 afgerond. Begin 2020 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat met het vaststellen van het voorkeursalternatief groen licht gegeven voor de planuitwerking. Voor deze fase wordt twee tot drie jaar uitgetrokken. Aan het eind van de planuitwerkingsfase wordt besloten over het ontwerp en worden de benodigde besluiten vastgesteld. Daarna begint de realisatiefase. Hoe lang deze duurt, is onder andere afhankelijk van de gekozen oplossing en de manier waarop de aanbesteding en eventuele samenwerking met marktpartijen rond de getijdencentrale vorm krijgen. Volgens een eerste planning kan de doorlaat dan op z'n vroegst rond 2026 operationeel zijn.

Toekomstbestendig en klimaatrobuust

We streven naar een veilig en welvend Nederland. Daarom draaien we de grootschalige waterstaatkundige ingrepen van vroeger niet terug. Wel willen we de 'voetafdruk' van waterbeheer, gebruik en waterveiligheid verkleinen. Waar mogelijk kiezen we voor herstel van getij, aanleg van ontbrekend of verloren leefgebied en geleidelijke overgangen tussen land en water, en tussen zoet en zout. Alle projecten worden toekomstbestendig en klimaatrobuust ontworpen: ze houden rekening met zeespiegelstijging, extreme rivierafvoeren, droogte en opwarmend water. Zo kunnen we ervoor zorgen dat planten en dieren ook dan plek kunnen vinden om te leven en zich voort te planten. Dat draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit in ons land, ook in de toekomst.